

vakte Begejstring hos en stor Del af Venstre. Det vilde være urigtigt at nægte det, at det vakte ogsaa Betænkkelighed hos en mindre Del af Venstre. Der var for det første en Del, som syntes, at det maaske var dristigt af Ministeriet saaledes straks efter, at det var kommet paa Taburetterne, at tage en saa stor og vanskelig Opgave som denne op. Der laa jo andet nok og ventede paa dem, der var Sager nok i det politiske Fallitbo, som de havde overtaget efter Højre, som skulde rømmes til Side, og vi vidste alle, hvilke Vanskeligheder der ventede dem, og der var da, det tør jeg godt sige, inden for Venstre virkelig dem, som vare i Tvivl, om det var klogt af Ministeriet at kaste dette Spørgsmaal ud, som man nok kunde tænke sig vilde møde Modstand fra adskillige Sider. Det vilde ogsaa være urigtigt at nægte det, at der var virkelig inden for Venstre dem, som heller ikke vare enige med Ministeriet, maaske ikke her i Rigsdagen, men ude i Befolkningen. Det vilde være urigtigt at nægte det, at i 1901 var der en Del, der studsede derved og tænkte: Gud ved, om det nu ogsaa gaar. Til Gengæld var Højre saa meget mere enigt i 1901 om den kommunale Valgret. Da var der ingen Tvivl, da var der ingen Diskussion, da stod det ene Højreblad ikke op mod det andet. Nej, den Gang greb de øjeblikkelig den almindelige kommunale Valgret og tænkte: Der have vi Ministeriets første politiske Dumhed, og den skulle vi fælde dem paa. Det forekom dem, at den almindelige kommunale Valgret var en Sten, de havde fundet paa Vejen, og som de kunde bruge til at slaa os i Panden og fælde os med. Da stod der stor Alarm i Højres Presse over, at nu skulde Gaardmændenes kommunale og sociale Magt berøves dem, nu gjaldt det om at vise, at det, Venstre vilde, var at overløvere Kommunernes Styrelse i Socialisternes Hænder, og saa vilde Gaardmændene nok vende sig til Højres Kødgryder. Og paa det Delegeretmøde, Højre holdt i December Maaned derefter, var der heller ikke nogen Tvivl om den kommunale Valgret. En bekendt Landstingsmand foreslog en Resolution, som udtalte, at Højre af alle Fraktioner skulde samles til Kamp netop om dette Punkt; det var Hovedpunktet i hele Delegeretmødets Politik. En bekendt Kontorchef, der desværre ikke findes her i Folketinget endnu, uagtet han jo har søgt at komme her, var den Gang en af de ivrigste til at tale om de uhyre Ulykker, der vilde følge af den

almindelige kommunale Valgret. Jeg nævner denne Mand, fordi han er et Vidnesbyrd om Udviklingen inden for Højre. Nu staa vi 2 Aar efter, og den Forandring, der er sket, er, siger jeg, et slaaende Vidnesbyrd om den Vækst, der er i den almindelige kommunale Valgret, thi medens der hos en mindre Del af Venstre endnu i 1901 var en Vigen og Tvivl i denne Sag, tør jeg i Dag udtale, at nu i 1903 er der ikke her i Tinget en eneste Venstremand, som er i Tvivl om, baade at dette er det rigtige, og at det er det betimelige, baade at vi her gøre en Retfærdighedshandling, og at Ministeriet har skaffet sig en stærk Stilling ved det Forslag, det er kommet frem med. Men jeg tør ogsaa sige, at ude i Befolkningen har denne Sag i disse to Aar vokset en stærk Vækst. De Samfundsklasser — ja, det var jo ikke hele Samfundsklasser — men det Element inden for de besiddende Klasser, der vel bekendte sig til Venstres Politik, men dog i 1901 havde deres Betænkkeligheder, er svundet stærkt, og maaske eksisterer det ikke mere. Naar vi nu komme ud til vore Vælgere med dette Lovforslag som vort Program, ere vi visse paa, at vi møde den mest udelte Tilslutning. Men medens Tvivlen saaledes er vegen fuldstændig fra Venstres Sind, er den i høj Grad rykket ind hos Højre; thi ikke alle Højremænd ere jo enige med det ærede Medlem for Thisted Amts 2den Valgkreds. I 1901 betragtede Højre, som jeg sagde, den almindelige kommunale Valgret som en Sten, de havde fundet paa Vejen, og som de kunde bruge til at slaa Venstre ihjel med. Nu tænke de ikke længere at slaa Venstre ihjel med den almindelige kommunale Valgret. Nu tænke de bare paa, hvordan de selv skulle klare sig fra den. Jeg siger, dette er et Vidnesbyrd om den Vækst, der er i denne Tanke om den almindelige Valgret, saaledes som der altid er Vækst i de store, fornuftige, gode Ideer, som vel kunne ligge stille en Tid, men naar Betingelserne komme, saa ogsaa skyde kraftigt, og som ikke dø, førend de ere bleyne realiserede. Naar vi nu se paa Højrepræsen, se vi jo, at der der er en ivrig Diskussion, og at der er et Parti, som siger: Det eneste rigtige vil være, at vi acceptere den almindelige kommunale Valgret. Den Kontorchef, jeg talte om, og som i 1901 var Ordfører for, at man burde yde den yderste Modstand, er nu Ordfører for, at man skal acceptere Grundlaget for den almindelige kommunale Valgret. Sagen er vel i Grunden den, at i 1901 havde Højre